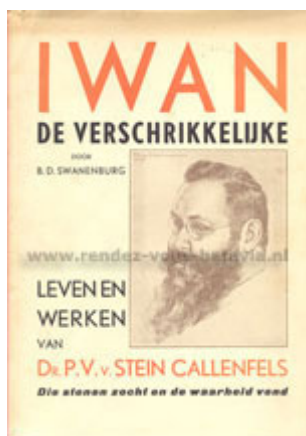

dr. Pieter Vincent van Stein Callenfels
By drs (MSc) Dirk Teeuwen, Holland

B.D. Swanenburg, *Iwan de Verschrikkelijke*, leven en werken van dr P.V. van Stein Callenfels. Uitgegeven bij N.V. Leiter Nypels te Maastricht in 1951. ISBN is in 1951 nog onbekend. Aantal pagina's bedraagt 269. Te verkrijgen bij de antiquarische boekhandel.

Candi Gatutkaca op het Dieng Plateau (foto D. Teeuwen)

Nederlandsch-Indië heeft veel opmerkelijke figuren gekend. Onder hen Pieter Vincent van Stein Callenfels, geboren te Maastricht op 4-9-1883 en overleden 27-4-1938 te Colombo ten gevolge van een hartstilstand.

In 1902 begon Callenfels een studie indologie in Leiden, waar hij in 1904 slaagde voor het examen groot-ambtenaar. Hij vertrok naar Indië waar hij een ambtenarenbestaan begon in Bogor/Buitenzorg op Java. Hier was hij vanaf het begin een buitenbeentje.

Callenfels is ten onrechte betrekkelijk onbekend in Nederland. Hij is de grondlegger geweest van onderzoek op het terrein van de pré-historie in Indonesië/Nederlandsch-Indië en in overig Zuidoost-Azië. Weinig bezoekers van het Diëng-Plateau op Java beseffen dat veel restauraties van Hindu-heiligdommen op die vlakte het resultaat zijn van Callenfels' inspanningen.

Candi Ratna van het complex Gedung Songo -tussen Semarang en Ambarawa- voor en na het herstel door Callenfels.

Hij was 1.96 meter lang bij een zeer aanzienlijke doorsnee omdat drankgebruik en ongelooflijke honger als gevolg had dat zijn gewicht toenam tot 160 kilo. Men bedenke dat het bereik van een gewone weegschaal 125 kg is. Bovendien liet hij zijn haar en baard behoorlijk groeien. Slechts eenmaal gedurende twee maanden liet hij zich "maaien", zoals hij het zelf uitdrukte. Hij weigerde in zijn ambtelijke stukken de gewenste officiële taal te gebruiken (daarom in plaats van derhalve bijvoorbeeld) en werd op het matje geroepen bij zijn chef. De chef kreeg een pak slaag. Hierbij moet vermeld worden dat Callenfels' stemgeluid als zeer machtig was te omschrijven zodat de klappen vanwege het begeleidend commentaar in de wijde omtrek te volgen waren. Pieter Vincent werd overgeplaatst naar Surabaya/Soerabaja, waar de resident hem veiligheidshalve maar toevoegde aan het bureau van de assistent-resident van Modjokerto, enigszins uit de buurt. Op de eerste juli van 1905 vertrok Callenfels naar Modjokerto en arriveerde daar s'avonds.

Dirk Teeuwen, Holland 2012

*Op de mailboat naar Holland, 1925
Met verlof!*

Hij bezocht direct de plaatselijke sociëteit, maakte ter plekke snel veel vrienden en vertrok in de vroege ochtenduren van de tweede juli naar zijn hotel. Vaag herinnerde hij zich dat hij zijn opwachting moest gaan maken bij zijn nieuwe superieur. Onverdroten toog Callenfels op weg naar het kantoor.

Maar aangezien zijn route weer langs de sociëteit voerde, beklom hij aldaar het terras. Iedereen bood iedereen vele biertjes aan. Rond 12.00 uur werd een gigantische rijsttafel opgediend en tegen de avond was het feest een uitbundig bachanaal geworden. Het borreluur passeerde en Callenfels merkte op dat hij nog naar de assistent-resident moest.

Men zou men hem absoluut helpen herinneren, maar dit lukte niet voor twee uur s' nachts. De derde juli inmiddels!

Vergezeld van zijn luijgenoten en een Javaanse trompettist vertrok Pieter Vincent naar de woning van de assistent-resident. Het onzekere gezelschap –de ene helft moest de andere helft ondersteunen- hief aldaar aangekomen het Wilhelmus aan. De Javaanse trompettist verging van de zenuwen en kwam niet verder dan de eerste paar tonen. Ook een stevige schop onder zijn achterwerk hielp hem, figuurlijk gesproken, niet vooruit.

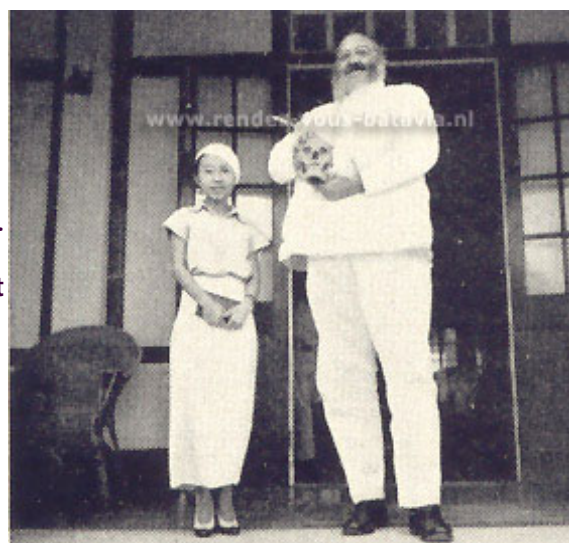
De superieur verscheen in slaapbroek op de galerij van zijn woning. Ondanks het feit dat zijn ogen en zijn mond steeds wijder opengingen wist hij geen woord uit te brengen. Reden voor de zuipschuiten om zo snel mogelijk naar de soos terug te waggelen. Het werd er niet beter op. Er werd aan Buitenzorg gerapporteerd dat Callenfels zelden op kantoor maar des te meer bij de vatbierchinesees en in de soos te vinden was. Hij was in korte tijd wel in heel Nederlandsch-Indië en omstreken bekend geworden. Toch volgde ontslag.

Uiteindelijk kwam hij terecht op een op een koffie-onderneming in Pangajaran bij Modjokerto als administrateur: salaris fl 125,- per jaar, vrij wonen, vrije erfkoelie en vrije geneeskundige verzorging. Sigaretten, bier en jenever waren niet inbegrepen. Zijn nieuwe chefs gaven hem de ruimte om zich als autodidact tot archeoloog van de Hindu-Javaanse periode te ontwikkelen. In toenemende mate hield Callenfels zich bezig met opgravingen, restauraties en verklaren van teksten en reliëfs. Zijn bemoeienis strekte zich uit van Java –omgeving Malang en Semarang, Diëngplateau, Borobudur- tot op Sumatra. Een wetenschappelijk promotie verschafte hem de doctorstitel. Het oude Indië en het moderne Indonesië zijn hem veel dank verschuldigd. De biografie behandelt op onderhoudende wijze drie aspecten: persoonlijke elementen, archeologisch en pré-historisch werk. Het boek laat zich lezen als een roman.

Dirk Teeuwen, Holland 2012

Dit geldt ook voor de beschrijving van Callenfels wetenschappelijke loopbaan, zijn omgang met vorstelijke personen en andere hooggeplaatsten in het Verre Oosten. Ook zijn conservatieve opvattingen "je wordt nu eenmaal als koelie of als toean geboren" en zijn desondanks begripvolle omgang met Indonesiërs komen ter sprake. Hij sprak vloeiend Javaans (Soendanees) alsmede Maleis en een aantal dialecten. In 1933 richtte Callenfels de pré-historische verzameling in van het Koninklijk Bataviaas Genootschap ten behoeve van het Museum voor Land- en Volkenkunde, later Museum Nasional, aan het Koningsplein, nu Medan Merdeka. Met vondsten van en onderzoek naar prehistorische werktuigen heeft hij wereldfaam verworven. Niet alleen in Oost-Indië maar ook in (hedendaags) Maleisie, Japan en China heeft Callenfels opgravingen verricht. Zoals gezegd: hij stierf in 1938 te Colombo, Ceylon 55 jaar oud. Hij was tijdens zijn gehele leven ongehuwd.

De koningin van Thailand / Siam te gast bij Callenfels

Dirk Teeuwen, Holland 2012

End